

खांदेरी किल्ला, ता. अलिबाग, जि. रायगड या राज्य संरक्षित स्मारकाच्या जतन दुरुस्ती कामाच्या अंदाजपत्रकास प्रशासकीय मान्यता देण्याबाबत.

महाराष्ट्र शासन
पर्यटन व सांस्कृतिक कार्य विभाग
शासन निर्णय क्रमांक : स्मारक-२०२४/प्र.क्र.१५९/सां.का.३
हुतात्मा राजगुरु चौक, मादाम कामा मार्ग,
मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२
दिनांक :- १२ सप्टेंबर, २०२४.

वाचा :- संचालक, पुरातत्व व वस्तुसंग्रहालये संचालनालय, मुंबई यांचे पत्र
जा.क्र.स्मारके/२०२४/२१४८, दि.१०.०७.२०२४

प्रस्तावना :-

मुंबई आणि उत्तरेकडील बंदरांवर इंग्रजांच्या व्यापारी मार्गावर नियंत्रण ठेवण्यासाठी छत्रपती शिवाजी महाराजांनी खांदेरी बेटाची निवड केली. जुन्या नोंदीनुसार, खांदेरी किल्ल्याचा उल्लेख कुन्द्रा, चुन्द्री आणि केन्नी असा उल्लेख केला जातो. हे लहानसे बेट मुंबई बंदराच्या मुखाशी मुंबईच्या दक्षिणेस ११ मैल आणि अलिबागच्या वायव्येस सहा मैल अंतरावर आहे. इंग्रज, पोर्तुगिज व सिद्दी यांचा प्रचंड विरोध झुगारून छत्रपती शिवाजी महाराजांनी इ.स. १६७२ मध्ये हा किल्ला बांधला. खांदेरी किल्ल्याचा समावेश हा युनेस्को जागतिक वारसा स्थळ घोषित करण्याकरिताच्या नामांकन यादीत करण्यात आला आहे. खांदेरी किल्ला, ता. अलिबाग, जि. रायगड या राज्य संरक्षित स्मारकाची लवकरच युनेस्कोच्या तज्ञ पथकाकडून पाहणी करण्यात येणार आहे. युनेस्को सदस्य यांच्या संभाव्य भेटीआधी किल्ला स्वच्छ करण्याच्या अनुषंगाने संवर्धन (घनकचरा व्यवस्थापन करणे, किल्ल्याच्या परिसरात गवत व मातीचा बुरशीचा थर काढून टाकणे, किल्ल्याची दुरुस्ती करणे, तटबंदीची दर्जे भरणे, पदपथाची निर्मिती करणे व इतर अनुषंगिक कामे) करणे आवश्यक आहे. सन २०२३-२४ या वित्तीय वर्षाच्या अर्थसंकल्पिय भाषणामध्ये मा. मंत्री (वित्त) यांनी शिवकालीन किल्ल्यांच्या संवर्धनाकरिता रु.३००.०० कोटी इतका निधी उपलब्ध करून देण्याबाबतची घोषणा केली आहे. त्यानुषंगाने विहीत कार्यपद्धतीचा अवलंब करून मे. संक्रमण डिझाईन स्टुडिओ, मुंबई या नामिकासूचीतील वास्तुविशारदांनी तयार केलेले खांदेरी किल्ला, ता. अलिबाग, जि. रायगड या राज्य संरक्षित स्मारकाच्या जतन व संवर्धनाच्या कामासाठी ₹७,९२,०१,७१८/- इतक्या रकमेचे सविस्तर अंदाजपत्रक संचालक, पुरातत्व व वस्तुसंग्रहालये संचालनालय, मुंबई यांनी संदर्भाधीन पत्रान्वये शासन मान्यतेस्तव सादर केले आहे. त्यानुसार खांदेरी किल्ला, ता. अलिबाग, जि. रायगड या राज्य संरक्षित स्मारकाच्या जतन व संवर्धनाच्या कामाच्या अंदाजपत्रकास प्रशासकीय मान्यता देण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती.

शासन निर्णय :-

खांदेरी किल्ला, ता. अलिबाग, जि. रायगड या राज्य संरक्षित स्मारकाच्या जतन व संवर्धनाच्या ₹७,९२,०१,७१८/- (अक्षरी रुपये सात कोटी ब्यान्नव लक्ष एक हजार सातशे अठरा मात्र) (सर्व करासहीत) इतक्या कामास या शासन निर्णयान्वये प्रशासकीय मान्यता देण्यात येत आहे.

०२. सदर निधी मागणी क्र. झेडडी-०२, पर्यटन व सांस्कृतिक कार्य विभाग, २२०५ कला व संस्कृती (००) १०३, पुरातत्वशास्त्र, (०१) (०६) राज्यातील ऐतिहासिक व सांस्कृतिकदृष्ट्या महत्वाचे किल्ले व धार्मिक स्थळे यांची जपणूक संरक्षण (कार्यक्रम) (२२०५ १३०२) २७ लहान बांधकामे या लेखाशिर्षातील त्या-त्या आर्थिक वर्षातील मंजूर अनुदानातून उपलब्ध निधीतून भागविण्यात यावा.

०३. संचालक, पुरातत्व व वस्तुसंग्रहालये संचालनालय यांना यासाठी नियंत्रण अधिकारी म्हणून घोषित करण्यात येत असून, त्यांना अथवा त्यांनी प्राधिकृत केलेल्या अधिकार्यास या कामाच्या देयकावर स्वाक्षरी करण्यास प्राधिकृत करण्यात येत आहे. तसेच, सदर काम हे पुरातत्वीय निकषानुसार/मानकानुसार विहीत कालावधीत पूर्ण होईल हे पाहण्याची जबाबदारी संचालक, पुरातत्व व वस्तुसंग्रहालये संचालनालय, मुंबई व संबंधित संवर्धन वास्तुविशारद यांची राहिल.

०४. सदरचा खर्च हा हा शासन निर्णय विअप्र-२०१३/प्र.क्र.२०/२०१३/विनिमय, भाग-२, दिनांक १७ एप्रिल, २०१५, वित्तीय अधिकार नियम पुस्तिका, १९७८ भाग पहिला, उपविभाग पाच मधील अनुक्रमांक २ मधील परिच्छेद क्र.२ मधील नियम क्र.१३४ नुसार प्रशासकीय विभागास प्रदान करण्यात आलेल्या प्राधिकाराचा वापर करून करण्यात येत आहे.

०५. सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संकेतांक २०२४०९१२१५१४२१२९२३ असा आहे. हा शासन निर्णय डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

(नंदा राऊत)

उप सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रति,

मा. मंत्री (सां.का.) यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई.

अपर मुख्य सचिव (सां.का.) यांचे स्वीय सहायक, मंत्रालय, मुंबई.

उप सचिव (सां.का.३), पर्यटन व सांस्कृतिक कार्य विभाग, मंत्रालय, मुंबई.

संचालक, पुरातत्व व वस्तुसंग्रहालये संचालनालय, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई.

सहायक संचालक, पुरातत्व विभाग, रत्नागिरी.

महालेखापाल -१ (लेखा व अनुज्ञेयता), महाराष्ट्र राज्य, मुंबई.

महालेखापाल -२ (लेखा व अनुज्ञेयता), महाराष्ट्र राज्य, नागपूर.

महालेखापाल -१ (लेखा परीक्षा), महाराष्ट्र राज्य, मुंबई.

महालेखापाल -२ (लेखा परीक्षा), महाराष्ट्र राज्य, नागपूर.

निवासी लेखा परीक्षा अधिकारी, मुंबई.

जिल्हा कोषागार अधिकारी, रत्नागिरी.

कक्ष अधिकारी (अर्थसंकल्प), पर्यटन व सांस्कृतिक कार्य विभाग, मंत्रालय, मुंबई.

निवड नस्ती, सां.का.३.